

rov. Ila, 1946, s. 99 n), ktorí ťažbu a spracovanie rudy zdokonalili. Prítomnosť nemeckého elementu bola zrejme dôležitým faktorom pre udomácnenie reformačných myšlienok M. Luthera, ktoré sa začali šíriť práve z Nemecka. Pre výskum mikrotoponymie, ktorá pomenúvala objekty patriace revúckej evanjelickej a. v. cirkvi, sú dôležité vizitačné protokoly z rokov 1596 až 1707. Celkovo bolo sedem vizitácií (Raab, 1940, s. 19). Najcennejšie sú *Protocolon Rimanovianum* (z roku 1636; ďalej len PR) a *Protocolon Pet-schelium* (z roku 1670; ďalej len PP), v ktorých je zapísaných 77 geomorfologických bodov v 55 zápisoch.

Problematika zápisu a dynamiky mikrotoponým je podobná vyššie spomínaným rímskokatolíckym objektom. Mnoho objektov bolo premenovaných, pretože zanikli pôvodné motivačné faktory alebo išlo o lúky pomenované podľa majiteľov, ktorých rody nepatrili v Revúcej k popredným (*Hermanowska, Kralowiech luka, Luka Frakowska, Luka Masar Andrassow, Luka Palkowska, Luka Yokubowska, pod iwanowo, nad Gregorowiech lukamy, Ssudrlakowiech luczka*), prípadne išlo o záhradu (*nad wrabloskow zahradow*). Oproti tomu majetky vysokopostavených a bohatých rodín (napr. Šramkovcov) si zachovali pomenovania podnes – *Luka Ssramko Martynowa z hamriskom* (PP, s. 153) – dnes *Šramková*.

Výpis a výpočet cirkevných majetkov v spomínaných protokoloch má niekoľko foriem: 1. priamy výpočet lúk (ako apelatív) – „prata templi sunt“ (PR, s. 628), napr. *za troskami, pri Zontokowom hamre, u wissnyho hamra podle cesty, na Zuboweg*; 2. zápis lúk (ako proprií) pomenovaných podľa pôvodných majiteľov (časť názvov zanikla) napr. *Luka Yokubowska, Luka Palkowska, Luka Masar Andrassow*; 3. zápis lúk pomenovaných podľa majiteľa a bližšie určených iným (inými) terénnymi objektami, napr. *Hermanowska pod skalkow, Kralowiech na hiegu luka, Ssmjowska luka pri hamru Steffanykowiech, Za kržom Ssudrlakowiech luczka*. Bližšia identifikácia bola potrebná najmä v prípade, ak majiteľ venoval cirkevnému zboru niekoľko lúk na rôznych miestach (*Hermanowska pod skalkow, Luka pod aukorowou Hermanowska, Pod hiegom Hermanowska*)³.

Doplňujúcim zdrojom pre poznanie historických mikrotoponým patriacich revúckym cirkvám je kniha Viliama Raaba *Dejiny evanjelického a. v. cirkevného zboru v Revúcej*. Doplnujúcim preto, že časť informácií čerpal zo spomínaných evanjelických vizitačných protokolov, ale podáva aj nové skutočnosti z cirkevného archívu, najmä v súvislosti s postupným dokupovaním majetkov. Pri kúpe pozemku pre faru a cirkevnú školu z r. 1784 spomína mestský pozemok *za bánovskými humny* (Raab, 1940, s. 42). Chudobná

³ Na rozdiel od katolíckych zápisov v Inv. obsahuje PR aj priamy výpočet lúk bez mien užívateľov (PR, s. 628). Ide o zápis lúk patriacich kostolu (cirkvi) – „prata templi sunt“, ktoré darovali jednotliví cirkevníci svojmu zboru.

evanjelická cirkev si musela zaobstarávať len slobodné majetky, od ktorých by nemusela odvádzať dane. Takými to boli majetky zemanov Šramkovcov, od ktorých cirkev r. 1784 odkúpila „*gistau Lúku na Wrchu Hodossowem Lese tak řečenem, od Chotare Filgarsého, konec Hrusska Macoweg nad Martynowge a Wgerkowge ležicy, dlauhost 160 ssirost pak pri Hwore od Hruskowneg luky 89...*“ (Raab, 1940, s. 43)⁴. Ešte v tom roku túto lúku *Na Hodosowem lese* cirkev vymenila za konopnice na *Záhumnj* (Raab, 1940, s. 43)⁵.

Raab spomína aj boj medzi evanjelickou a katolíckou cirkvou o kaplnku v obecnom cintoríne (Raab, 1940, s. 44). Ide o ďalšie historické toponymy, ktoré pretrvalo podnes. Hoci v súčasnosti už ide o značne zdevastovaný objekt, ktorý upadá do zabudnutia, ako orientačný bod funguje pod názvom *Kápolna*, alebo je označovaná zdeformovanými formami *Kapóna, Kápóna*. Pomocou tohto terénneho bodu sa označuje aj okolie *Pod Kaplnou, Pod kápolno, Pod Kápolnou, Pot kápolno*.

Pre sledovanie continuity mikrotoponým je dôležitý Raabov citovaný zápis *na Hodosowem Lese*, pretože dnes existuje označenie *Hodošov les, Hódošov les, Hódošovo*, aj *Húdošov Les*. V evanjelických vizitačných protokoloch sa spomína nepriamy názov *Pod holdossowjm lesom* (PP, s. 153). Keďže ide o toponymum podľa majiteľa, primárnym názvom bol *Holdošov les*, o čom svedčí aj zápis osobného mena *Holdoš* z r. 1615 (Ila, 1946, s. 101), ktorý sa časom pretransformoval do dnešnej podoby.

Ak by sme zozbierané mikrotoponymy roztriedili podľa M. Majtána (1973), v katolíckych listinách bolo zaznamenaných 17 priamych názvov a 118 nepriamych predložkových alebo názvov bližšie určených iným objektom. Mikrotoponymy zachytené v evanjelických vizitačných protokoloch boli v pomere 6 priamych ku 49 nepriamym názvom.

V skúmaných cirkevných dokumentoch sme zaznamenali takmer 20 až 30 % variantov zápisov (pozri zoznamy mikrotoponým v prílohe príspevku). Variantnosť toponyma chápeme v intenciách M. Majtána (1980), ktorý ich odlišuje od polyonymických názvov na základe hláskovej a grafickej rozdielnosti⁶. Príčinou vzniku variantov je najmä nekodifikovanosť jazyka (písanie hlások s mäkčeňom podľa nemeckého alebo maďarského pravopisu – *w ssteingerawssu / w stengerauschu, w Gyunaroweg / w djunarowe*; používanie *w/v* – *Pod Ukorowu / Pod Ukorowú; j* namiesto *i* – *Pod Križom / pod Křžom*; používanie *g* namiesto *j* – *nad Zawozom medzi Ondrejowgo a Profantowjo w Stwngeraussu*, atď.) ako aj fakt, že väčšina kňazov pôsobiacich na

⁴ Ide o citáciu zmluvy z r. 1784, ktorú cituje V. Raab ako poznámku č. 4.

⁵ Zápis podľa ďalšej zmluvy ktorú cituje V. Raab.

⁶ A. V. Superanskaja (1969) rozlišuje viacero variantov toponým – ortografické, fonetické, fonologické, morfológické, syntaktické a lexikálne. Lexikálne varianty neskôr označuje termínom polyonymia (Superanskaja, 1973).